

Agraïment a la Universitat d'Alacant

L'any 1940 mon pare i ma mare contaven set anys sense haver fet més fills. En tenien tres, n'havien fet quatre, però un va morir de molt menut.

L'any 1940 feia un any i alguns mesos que havia acabat la Guerra d'Espanya.

Mon pare, i amb ell tota la família, en patiren les conseqüències. Els vencedors varen continuar perseguint i castigant els vençuts. Mon pare havia estat president del ram de la fusta, era de la CNT. Per part de mare eren socialistes. Un germà seu, que havia fet d'infermer amb els republicans, fou afusellat a Paterna ja acabada la guerra. Dies després d'afusellar-lo arribava el seu indult. No fou l'únic cas.

A mon pare l'empresonaven i el soltaven durant aquells anys de postguerra sense cap explicació. Fins que un dia arribà un jutge que es va plantar i va dir que el senyor Pelegero no havia comés cap acte que en justificués l'empresonament.

Quan jo vaig nàixer, el 2 de desembre de 1940, mon pare tenia 48 anys; ma mare, 47.

La vida i l'amor havien trobat el camí per a manifestar-se, malgrat la fam, malgrat la

por, malgrat la sang cruelment i inútilment vessada.

Ja em perdonaran que parle de la meua família en aquest acte solemne. He volgut recordar-los en un moment de la meua vida que, n'estic cert, a ells els hauria fet feliços si l'haguessen pogut compartir. Mon pare, ma mare, el meu germà Pepe, que ja ha faltat, i els altres dos, Rafel i Enrique, que no han pogut venir per motius de salut.

Sense tot el que ells em donaren jo no hauria pogut donar el que he donat.

La Universitat d'Alacant m'ha fet doctor per les cançons que he escrit i he cantat, i també, crec, per la forma que he trobat d'exercir un ofici –el de cantant– que quan jo vaig començar, a Espanya en general, tenia un marc molt ben definit on les cançons que jo feia i que faig no hi cabien: sales de festa, *boîtes*, *night clubs*, balls d'envelats, *varietées*, incipients discoteques, etc. Llargues *tournées* per tot el territori espanyol amb un espectacle que consistia en una primera part amb una miqueta de

cuixa –la permesa pel censor local–, algun número de màgia, algun número còmic. La segona part era tota per al cantant o la cantant famosos.

S'imaginem un *Diguem no* cantat a l'Emporium, coneguda *sala de fiestas* de Barcelona, o *D'un temps d'un País* al Mogambo de València, o *Cantarem la vida* al Gallo Rojo d'Alacant...? Si a tot això afegim que cantava i cante en català, una llengua de mercat reduït i combatuda per la dictadura franquista, a més que les ràdios i els dos canals de televisió eren controlats pel Ministerio de Información y Turismo, poden comprendre per què s'havia de trobar una altra manera de practicar l'ofici de cantant, una altra manera de fer arribar a la gent les meues cançons.

La societat catalana, amb la seua voluntat de ser, va crear dues editores de discos: primer, EDIGSA i després, CONCÈNTRIC.

La societat valenciana, amb l'esforç i l'esperit de militància per la llengua i pel país d'un grapat de joves universitaris, amb el mestratge de Joan Fuster, va fer possible, conjuntament amb la societat catalana, que jo trobés, i amb mi altres cantants, com arribar a la gent sense entrar en els circuits de difusió existents.

Al principi, cantàvem tots junts, o gairebé tots, els qui ho fèiem en català a matinals en algun teatre i en institucions més o menys culturals.

Més tard, l'any 1965 jo feia el primer recital en solitari a Barcelona a l'Aliança del Poble Nou. Entre abril i juny del 1966 cantava sol a la Sorbona, a la Mutualité i a l'Olympia de París. En novembre del mateix any ho feia a l'Institut Químic de Sarrià de Barcelona, on vingueren a escoltar-me al voltant de sis mil persones, en el que és considerat com el primer acte massiu de la cançó que naixia.

Durant molts anys vaig cantar amb freqüència en universitats i en llocs que depenien de l'Església i no tant en teatres, ja que em prohibien sovint. Siga a les Universitats o als llocs que depenien d'autoritats eclesiàstiques, no era obligatori passar la censura de la Delegación Provincial del Ministerio de Información y Turismo, ni demanar el permís al Gobierno Civil de la Provincia Correspondiente. Fora d'aquests àmbits eren obligatoris aquests tràmits. De tal manera era així, que jo sóc el cantant o un dels cantants que més vegades ha cantat en les diferents universitats d'Espanya (no crec que siga aquest el motiu de la concessió del Doctorat, de la mateixa manera que no espere que em facen cardenal perquè vaig cantar en moltes sagristies).

Bromes a part, les prohibicions pesaven molt, impedièren el desenvolupament normal d'un cantant compromès amb el seu país, amb la seua llengua i amb el desig de llibertats en la lluita contra la dictadura.

Gràcies a una llicenciada en Dret per la Universitat "La Sapienza" de Roma, que vaig conèixer a la ciutat de València l'any 1964, tota aquesta vida difícil no m'ho va semblar tant. El nostre acord, des de llavors, es manté viu.

De vegades m'han preguntat què és una cançó i com explicaria la força de penetració que té. Una cançó, una bona cançó, és un subtil equilibri entre la música – bàsicament harmonia i melodia– i la paraula, les paraules.

La música té un gran poder d'evocació, la paraula amplia o delimita aquest poder. En el cas de la música clàssica sovint el text es difumina i s'imposa la música instrumental. i hom té la sensació que la veu és un instrument més de l'orquestra. Hi ha excepcions, és clar.

La cançó, a més a més, quan qui la canta n'és alhora l'autor, té un altre element afegit: la veu, com a vehicle d'un jo poètic i, fins i tot, com en la poesia escrita i només publicada en llibre, un jo en certa manera autobiogràfic. El poeta té la seua veu que el diferencia d'altres veus poètiques. El cantant que canta allò que escriu, música i paraula, fa de la seua veu, un element més del difícil equilibri de la cançó.

Això sol desaparèixer quan aquest cantant presta la veu i troba la música a poemes que no havien estat escrits ni pensats per a ser cantats.

Quin és el motiu que impulsa un cantant que escriu les seues cançons a posar música a poemes d'altres autors, contemporanis o no?

Jo puc parlar dels meus motius, sovint diferents, per a musicar un o un altre poema.

Gairebé un terç de les cançons que he publicat s'han fet sobre poemes escrits per a no ser cantats.

Quan comence a posar música als poemes d'Ausiàs March l'any 1969 –dèssset poemes fins ara– la meua motivació és molt clara.

D'una part, fer bones cançons d'aquells versos insignes; d'altra, donar a conèixer una poesia que no ensenyaven a l'escola, ni al batxillerat, ni a la universitat i compartir amb la gent l'enlluernament que em va produir el primer contacte, l'any 1959, amb aquest immens poeta.

En el cas de Salvador Espriu, l'any 1963 –22 poemes musicats fins ara–, la consciència d'haver trobat una poesia que expressava sentiments i conceptes que jo ja tenia, que podia esdevenir cançó compartida amb el meu públic i servir, alhora, per eixamplar el públic lector d'Espriu.

En tots dos poemes i en altres poemes que he musicat, i amb les meues pròpies cançons, la bellesa, sempre necessària, i més encara en temps de dictadura, ha estat buscada per mi per compartir-la amb la gent que m'escolta.

El meu desig de llibertats i la lluita per aconseguir-les, el gust per la música i per la poesia foren previs a la meua decisió de fer del meu cant vida i de la meua vida, cant.

La llengua en què m'expresse, tan combatuda encara avui per moltes de les autoritats elegides democràticament, ha molestat i molesta encara.

Gent que sap que valencià i català són la mateixa llengua, com sap que castellà i espanyol són també una sola llengua, fomenten la confusió negant-se a reconèixer el que és obvi, vés a saber per quines raons, que no han explicat mai.

Sovint m'han ofert, al llarg de la meua carrera professional, que canviés de llengua.

Al castellà: *«con mucha más presencia en los medios de difusión de toda España y evidentemente con un mercado más amplio»;*

A l'anglès: *«and in two years I make you a celebrity».*

M'he mantingut fidel a la meua llengua com una afirmació de vida, com l'exercici d'un dret humà individual i col·lectiu. I així pense continuar.

Moltes gràcies.